

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปแล้วว่า สื่อสารมวลชนโดยเฉพาะสื่อวิทยุโทรทัศน์ มีบทบาทและความสำคัญในการให้ข่าวสาร ความรู้ ความคิดและประสบการณ์ ปลุกฝังจิตสำนึก ค่านิยม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนผู้ชม

จากการศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (IDRI) พบว่าปัจจุบันสื่อวิทยุโทรทัศน์มีการขยายตัวไปในชนบทอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ เพราะว่าการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจะสามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าในหมู่บ้านได้ครอบคลุมถึงร้อยละ 95 จึงทำให้การขยายตัวของโทรทัศน์ในชนบทมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โทรทัศน์ได้กลายเป็นแหล่งความรู้ทางการเกษตรที่สำคัญ แต่ขณะเดียวกันรายการโทรทัศน์ที่จะสนองความรู้ให้แก่เกษตรกรยังมีอยู่น้อยมาก หรือประมาณร้อยละ 10 ของเวลาออกอากาศทั้งหมด

สถาบันวิจัยดังกล่าว ได้สรุปไว้ว่า การใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการส่งเสริมการเกษตร เป็นเรื่อง ที่ควรจะนำมาพิจารณาอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการนี้จะเป็นการสนับสนุนการส่งเสริมการเกษตรที่รัฐบาลดำเนินอยู่ได้เป็นอย่างดี (สุกัญญา อันทนาย, 2533) ซึ่งข้อสรุปดังกล่าว สอดคล้องกับแนวความคิดและความต้องการของหน่วยงานภาคธุรกิจเอกชนเพื่อการพัฒนาการเกษตรและชนบทของประเทศไทย ซึ่งต้องการให้รัฐจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อและต้องการความรู้เพิ่มเติมมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการจัดรายการวิทยุ และโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาการเกษตรและชนบท (เอมอร์ หุ่นตรีกุล, 2526)

ปัจจุบัน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้มีการตั้งสถานีโทรทัศน์ส่วนภูมิภาคและศูนย์ข่าวของสถานีโทรทัศน์จากส่วนกลาง เช่น สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 ขอนแก่น ศูนย์ข่าวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของช่อง 7 ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางด้านการพัฒนาชนบทระหว่างส่วนภูมิภาคกับส่วนกลาง แต่ในขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดการแข่งขันในด้านการเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรและรายการอื่น ๆ ระหว่างสถานีส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ซึ่งสถานีโทรทัศน์ส่วนภูมิภาคมักจะได้รับผลกระทบ อันเป็นผลมาจากข้อจำกัดทางด้านบุคลากร งบประมาณ ตลอดจนเครื่องมืออุปกรณ์การสื่อสารที่แตกต่างจากสถานีโทรทัศน์ส่วนกลางอย่างมาก

จากเหตุผลดังกล่าว การศึกษาวิจัยสภาพของปัญหาการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาชนบทของสถานีโทรทัศน์ส่วนภูมิภาคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงเป็นสิ่งที่ควรศึกษาเป็นอย่างยิ่งและผลของการศึกษาค้นคว้านี้จะได้อำนาจและแนวทางบางอย่างซึ่งอาจจะถูกนำไปใช้ใน

การปรับปรุงให้สถานีโทรทัศน์ในส่วนภูมิภาคเพื่อให้สามารถดำเนินงานในการพัฒนาชนบท โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรบุคคลและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในภูมิภาคนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้สื่อโทรทัศน์ส่วนภูมิภาคเพื่อการพัฒนาชนบท ของสถานีโทรทัศน์ส่วนภูมิภาคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.3 ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาสภาพปัญหาการใช้สื่อโทรทัศน์ส่วนภูมิภาคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เฉพาะสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ซึ่งออกอากาศทางช่อง 4 จังหวัดขอนแก่น ทั้งนี้เนื่องจากมีข้อจำกัดทางงบประมาณและเวลา

1.4 นิยามศัพท์

“การใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อพัฒนาชนบท” หมายถึง การใช้วิทยุโทรทัศน์เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และการปกครอง เพื่อให้ผู้รับข้อมูลข่าวสารสามารถเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจและเสริมสร้างทักษะในการดำรงชีพของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

“สถานีโทรทัศน์ส่วนภูมิภาคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” หมายถึง สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดขอนแก่น ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 1 ขอนแก่น สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาชนบท ซึ่งอาจจะเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาการใช้สื่อโทรทัศน์ เพื่อพัฒนาชนบทของสถานีโทรทัศน์ส่วนภูมิภาคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบททั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาการใช้สื่อสารมวลชนเพื่อการพัฒนาชนบท สำหรับนักศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอีกด้วย